

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny — hal.
 Na pol roka --- 2 " — "
 Na štvrt roka --- 1 " 20 "

Jednotlivé číslo 8 hal.

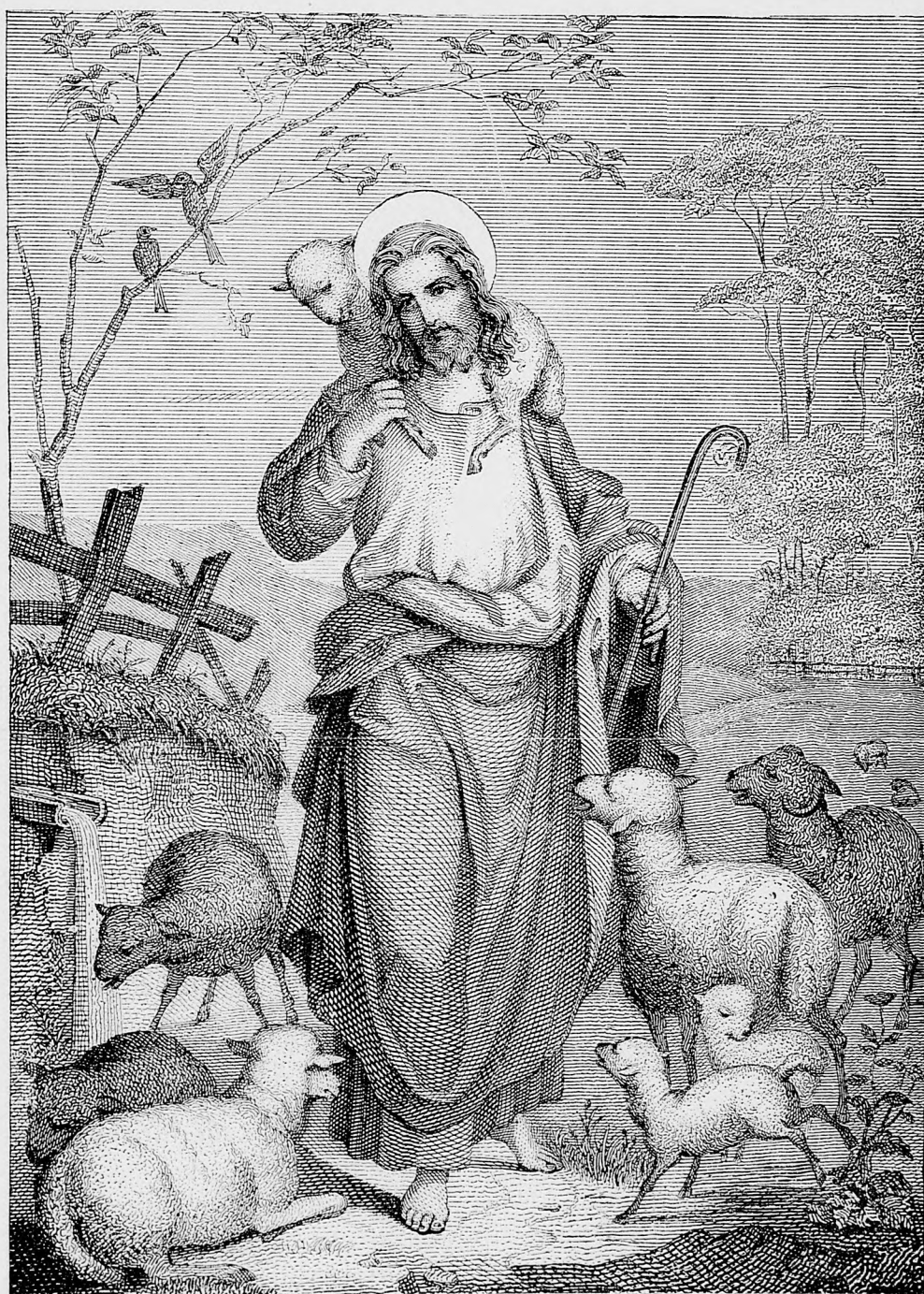
Zodpovedný redaktor:

EDVARD SÁNDORFI.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körut 35.

sem sa majú posilať predplatky, jako dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

«Ja som Pastier dobrý.»

Položenie kresťanstva v Uhorsku.

Jesto u nás jeden bohatý gróf, Eugen Zichy, ktorý ohromné peniaze vynaloží na to, aby vypátraly sa stopy voľakedajších pohanských Maďarov v Asie. Na vlastné útraty vzal teda so sebou k tomu učencov mužov a s nimi za mesiace a mesiace cestoval v krajoch asiatických Ruska. Vypytovali sa na všetky strany a vyhľadávali po knihovňach a múzeách znaky dáke o starovekých Maďaroch, no výsledok bol pre umenia síce znamenitý, ale vo veci pohansko-maďarských dejín je on docela nepatrný.

Obetivavosť veľkodušného grófa každý schvaloval, i my ochotne pokloníme sa pred zásluhami jeho. V dnešnej dobe stojí si takáto veľkodušnosť o samote; pre umenia s horlivým duchom vynaložiť toľko majetku, ba vystaviť nepredvídaným nebezpečiam i život: to patrí medzi tie najzriedkavejšie zriedkavosti.

Úcta zašlých čias je vždy chvalitebná, lebo dokazuje ona šľachetnosť a istú povďačnosť ducha.

Keď ale toto platí o úcte oproti pamätnostiam starovekým pohanstva, tým viac platí to isté aj o úcte oproti minulostiam kresťanstva. Veď nakoľko je duša vznešenejšia nežli telo, nakoľko vieronauka prednejšia nežli iné umenia: natoľko aj dejiny a pamätnosti kresťanské prevyšujú a vzáctnejšie sú nad všetky stopy a pamätnosti pohanské.

Jestli teda schvalovať máme horlenie v zkušaní starovekého pohanstva, tým viac žiaľiť musíme nad nedostatočnou všímavosťou 900-ročej pamiatky kresťanstva uhorského. Myslíme tu na takzvaný národný púť do Ríma, ktorý u konca minulého mesiaca sa odbýval. Nechceme ovšem malicherne sa vysloviť o ňom, ani neideme znevažovať významnosť púťu toho. Ale nemôžeme zamlčať, že púť ten národný, ako taký, nedocielil tu doma toho všimania, ktorého by bol zaiste za-slúžil. *Nevšíмали si ho mnohí ani na toľko, ako všímali si cestovanie učencov ku vyhľadaniu pohanských pamätností v Azie.*

Nech nikto nemyslí, že preháname. Kto by ale myslel že preháname, ten nech nám odpovie, či bolo v tom púťe dostatočne zastúpené katolícke Uhorsko? Že kniežaprímaš dňom pred odchodom ochorel a v púťe sa nesúčastil, bola tiež nešťastná náhoda. Ale čo robila n. pr. vláda?

Veď predsa pokresťanenie Uhrov ktorého 900-ročiu pamiatku práve ten púť chcel sláviť, — veď to pokresťanenie má predsa tisíckrát väčší význam, nežli všetky udalosti dejín uhorských dohromady. Hľa, keď je reč o starom pohanstve, o voľajakej bitke, o voľajakých revolucionároch lebo básnikoch akokoľvek bezbožných vo svojich spisoch: nuž pri pamätných slávnostiach na toto sa vzťahujúcich všade vstrčí nos aj vláda, ochotne podporuje všetko také tak mravne, ako i hmotne.

No pri púťe národnom do Ríma mlčala vláda, a vôbec *chýbalo oduševnenia a úcti zo strany Uhorského katolíctva*. Ba našli sa suroví ľudia, ktorí zazlievali našim Horniakom, že pripojilo sa ich toľko, že tvorili viac ako polovicu všetkých púťnikov.

Nevšímavosť bola teda patrná, i z toho dá sa vysvetliť aj ten zmätok, ktorý v Ríme medzi púťníkmi panoval. Ľudia vrátili sa akási nespokojní z toho. A táto okolnosť je iste pohnútkom toho, že púť do Ríma strojá zase zariadiť, asíce aj z troch miest. Prví hlásili sa hornouhorskí Slováci; oni usporiadajú si púť v mesiaci auguste. V tom istom čase pohne sa púť z Pešte údivitejšie poklony pod vedením zrápcov spolku. Najnovšie aj biskup čanádsky Dessewffy rozhodnul sa, že osobitne povedie v jaseňi púť svojich veriacich do Ríma.

Ale nebolo na tom dosť, že púť tento nevšímalí si mnohí, lež ešte aj nehanebno napádali ho v novinách židovských a vládnych. Napadli aj «Kresťana» za článok, ktorý pod nápisom: «gróf Ferdinand Zichy z Ríma» v č. 18-tom uverejnil. Spomenuli sme v tom článku, jak láskave privítal a požehnával sv. Otec vodcu nášho staručkého, a jako mu naložil, aby odovzdal to požehnanie všetkým spolubojovníkom jeho, a aby «s *energiou* (duševnou silou) a *vytrvanlivosťou*» pokračoval v bojoch za slobodu cirkve. Nuž my z tohoto prípadu súdili sme tak, že svedomitý kresťan-katolíck nemôže byť taký, ktorému je hlas, prosba, pochvala a požehnanie najvyššieho Arcipastiera za nič. Kristus povedal: «*Kto není so mnou, proti mne je*». Kristus povedal: «*Kto moju cirkev neposlúcha nech je jako pohan*». Nuž my myslíme, že už len Námestník Pána Ježiša musí byť predsa opravdovejší kresťan, ako judapeštiansky «Opravdový». My sme učili že «dvom pánom nenie možno slúžiť»; i preto uposluchnem-li slová

sv. Otca, vtedy slúžim Bohu, alebo nevšímam si ich a vtedy slúžim diablu. Preto docela správne sme písali v onom článku čo sme písali, ba i dnes hlásame to isté a od toho neodstúpime:

«Nech nikto nevymlúva sa odteraz že *prenasledovať ľudovú stranu nenie zaprenie viery*. Mohli byť krátkozrakí bojzlivci v radoch katolíkov, boli veru aj zaslepení kňazi, ktorí nesúhlasili s nami, ba napomáhali ešte bezbožných katov svätej matky cirkve: no nabudúce nebudeme nad nimi kvíliť ako nad poblúdilými, *ale zatracovať donútení sme ich, akožto zlomyseľných nepriateľov vecí Kristovej, akožto podlých zradcov viery Bohom nám založenej*».

Že si náš púť nevšímali, že nás vysmievali, že napádajú nás za to, keď učíme a prizvukujeme poslúchať cirkev sv. ako to Pán Ježiš Kristus zretedelnými slovami prikázal, to všetko dokazuje nám, že sme my katolíci v Uhorsku jedno veľké nič. Socialisti, neznajbohovia, rabíni, kočišia, tragačiari, žobráci, kozkári: všetci môžu sa schádzať, prôvody vystrájať, nikto nepozostaví sa na tom, ale my katolíci aby sme sa krčili do kútov a ani sa nepohli. Teda už ani modliť sa k Bohu nám nedovolíte? Áno, kalvinské maďarské časopisy nám ani to nedovoľujú, ba zretedele písaly, že *«gróf Ferdinand Zichy zapredal v Ríme vlasť»*. Teda kto sa ide skrúšeným srdcom do Ríma pomodliť, to je vlastizradca! Kto chce poslúchať cirkev dľa zretedelného príkazu Pána Krista, to je vlastizradca!

Tu hľa, máte polozenie krestanov! Vidíme, že zavrcajú s nami ako chcjú. Ale kto je to, čo je to, čo nám do vlastizradcov nadáva? Sú to maďarskí kalvíni a židia. Sú to ti istí Bánffy-husári, ktorí orabovali statisíce ľudu o práva občianské. Ľud za tieto práva v roku 48-om padal vo vojnách, mnohí utratili majetky, mnohých povešali alebo uväznili. Ľud teda ťažkou núdzou vydobil si práva, i preto sú ony jemu vlastné a sväté. A o tieto ho priviedli nesvedomci pomocou klamstva a vojska cudzozemského v 96-tom, a teraz títo ľudia opovažujú sa nám nadávať do vlastizradcov. A kto-že je väčší zradník vlasti ako oni? Ani Turek, ani Tatar, ani Nemeč, ani nikto neprevinil sa tak proti vlasti ako oni!

Budú aj na stranách slovenských shromaždenia ľudové. Pamätajte drahí rodáci na krivdy svoje a idte všetci do tých shromaždení.

V jednote je sila a my chceme všetkých spojiť by sme silní boli. Ináč sebe nespomôžeme, ale sjednotení obľámeme rohy aj tým najzúriivejším nepriateľom!

«Za Boha, za kráľa, za vlasť!»

«Nech žije ľudová strana!»

Edvard Sándorfi.

POLITICKÉ CHÝRY.

Ľudové shromaždenia už začínajú sa. Máme po ruke nasledovné:

Pozvanie.

Voličia volebného okresu Kőbölkütského v Szölgyén-u 27. mája r. 1900., v nedeľu odpoľudnia o 3-ej hodine na priestore za chrámom ľudové shromaždenie vydržiať budú s nasledovnými predmety:

1. Zahájenie predsedom gr. Ferdinandom Zichy.
2. O doterajšom účinkovaní strany ľudovej. Hovorí Ján Molnár, praelát pápežský, kraj. vyslanec.
3. O otázkach národohospodárskych. Hovorí Michal Vaszary, dozorca baní knieža-primaciálnych.
4. O ľudovej strane. Hovorí Karol Kálmán, kraj. vyslanec.
5. Zakľučenie predsedom.

Pri pojednávaní o rozpočte delegácie pod predsedníctvom ministra zahraničia Goluchovszkého podotkli viacerí členovia pomer náš s Ruskom. Známo je, že Rusko poslalo do Bulharie ku usporiadaniu bulharských peňažných záležitostí odborného muža, a Bulharsko vyslalo do Ruska svojho ministra domobranného, taktiež niektorých dôstojníkov vojenských do Ruska. Takéto vzájomne navštevovania znepokojujú obyčajne susedné krajiny, lebo sa dá o takej veci všeličo myslieť. Na otázky niektorých členov delegácie odpovedal o tej veci Goluchovszky tak, že pomer medzi Austro-Uhorskom a Ruskom je nielen pokojný, ale aj úprimne priateľský. Členovia túto odpoveď s povďakom vzali v známosť.

Vojna v južnej Afrike. V Londíne sú ľudia až bez seba od radosti. Mesto Mafeking, ktoré asi 8 mesiacov bolo obklúčené Búrmami, konečne osvobodilo sa. Pri tom údajne aj búrsky generál Botha upadol do väzenia i s vojskom. Iné zprávy zase tvrdia, že vojsko Búrov zutekalo pred blížiacim sa z juhu nepriateľom medzi vrchy zo všetkým činom, tedy aj s delami. Predseda oránskej republiky Steyn odcestoval do Praetorie, kde s predsedom Krügerom pojednávali o vážnych otázkach, ktoré na novšie spôsoby smierenia sa vzťahovali. Z Ameriky píšú, že obyvateľstvo síce s veľkou oduševnosťou prijalo poslancov búrskych, ale vláda vraj upovedomila ich, aby nežiadali si prostredníctvom Ameriky ku dokončeniu války. — Nuž tak je to, že komu Pán Boh, tomu všetci svätí! Búri môžu teraz vydať sa na milosť a nemilosť pažravým Angličanom, a vojskom ozbrojené vlády neopovážia sa hmúť. Boja sa, aby slobodychtivé národy nevzbúrily sa aj tu proti nim. Tak sa to robilo vždy, a predsa nevinnosť pravdy rozlámala si vždy železné putá.

Vyzvanie.

Aj cestou novín vyzívame našich ct. priaznivcov, by sa dali do zariadovania ľudových shromaždení na všetkých stranách. Utešené jarnie počasia je najprimeranejšie ku výdržaniu takýchto shromaždení. Ľudová strana považuje si za jednu z najvážnejších úloh, aby z mesta na mesto, z dediny na dedinu poprechodila krajinu a vznešené zásady svoje bezprostredne s ľudom obznámila, by ich samému ľudu slovom vysvetlovala, aby ľud sám videl, očul, posúdil a rozhodoval o svojej strane, ktorá pre záujmy jeho žije, pracuje, bojuje a nesie zástavu z víťazstva na víťazstvo. Doposiaľ na stá a stá shromaždení vydržavala ľudová strana, tisíce a tisíce národa slyšali pri takých príležitostiach vodcov a vyslancov ľudovej strany. Pri shromaždeniach tých vždy neopísateľnou oduševnenosťou preplnil sa ľud, a rozplamenil ku veľkým rozhodnutiam; skutočne shromaždenia sú najvelkolepejším rozširovateľom šľachetného programu strany ľudovej.

Nech sa obrátia teda všetci, ktorí vo svojej obci alebo svojom okrese takéto shromaždenie si žiadajú, na dolupísanu ústrednú pisáreň. Ďalšie starosti o sriadenia sa týkajúce berie ústrednia pisáreň na seba. Nech sa nikto neobáva volajakých výdavkov alebo iných starostí, ktoré s usporiadaním shromaždenia su spojené. Sriadenie ľudového shromaždenia nestojí ani žiadných peňazí ani žiadného chodenia. Mnoho príkladov jesto na to, že jednoduchí dedinskí ľudia usporiadali shromaždenie, a predsa tou najväčšou skvelosťou a zdarom skončilo sa všetko.

*Ústredná kraj. kancelária strany ľudovej
v Budapešti, VIII., József-körút 35.*

Niečo o antisemitisme.

Mnoho všeliakých rán je v našom spoločenskom živote. Divná ale je vec, že ktorejkoľvek z nich sa dotkneme, vždy ťažkým srdcom pozeráme na verejného jej zapríčiniteľa. Je-li reč o nejakej defraudácii, t. j. (zpreneverení), o neprirodzenom postupovaní alebo klesaní cien, o znemravnosti; vždy tým istým smerom ideme po vinníkovi: hľadáme žida.

Žalobníkov teda jest prez počtu; tých ale na ktorých sa všetka vina valí snáď nenie tolko, lež tí viac vidia, sú obozretnejší. Sú vôbec bohatší a mocnejší a takými sa aj ukázu. Obyčajný antisemitismus vôbec všetku vinu svaľuje, všetkú vinu pripisuje tejto moci, ktorá hrá zástoj vlivuplný, u seba má verejnu mienku, vzdychky tak

súdi, že vrah za peniaze všetko a úplne všetko. Odkiaľ ale tie peniaze pýta sa? len nie z povetria? Takým antisemitom je každý ožobračený, ktorý často v biede a zúfalstve všade inde hľadá vinu a vinníka, len nie u seba. V takomto položení, v tomto stupni sa nachádza dnes antisemitismus. Takýto antisemitismus ale nemá pravého základu, nemá určitého cieľu, a predsa by mohol byť tak obsažným. Niet tuná sústavy, ktorá by vyznačovala pravý cieľ a cestu ku zdaru. Je nekludný a nevytrvalý. Jedonkrát vybuší, lež hneď po výbuchu sily klesajú, začne vzad viac ako pokročil. Nesúce takto istý sám zo sebou, očakáva snáď pomoc, lež od mocností sebe cudzích, ktoré jestli ju snáď aj poskytnú, výsledku obyčajne to nemá. Vo všakových slabostiach sa nachádza terajší antisemitismus a jako taký, stáva sa mocráz búrlivým.

Osobné násilenstvo, to veci neposlúži a jako nesprávne nemôže byť základom k cieľu. To by tolko znamenalo, jako čerta chcef vyhnať pomocou lucifera (belzebuba). Osobné násilenstvo zdá sa síce byť v boji prirodzeným, lebo sa jedná o veciach osôb a v osobách býva vec potieraná; predsa taký boj bol by nesprávnym a odbočil by od základu kresťanského učenia (čokoľvek nechceš aby ti ľudia činili, ani ty nečiň im).

Mnokrát je velice ťažko odlúčiť vec od osoby. Pri antisemitisme praktickom veľmi často býva osobná záležitosť smýšľania antisemitického a preto sa aj v osobnom boji prejavuje. Ale aj takto zakiaľ pokračuje spôsobom oprávneným, boj je zákonným, veď je to podmienka dobrobytu, aby škodlivec učiněný bol neškodlivým. Dakedy snáď bezsprávne zakročení by bolo výnosnejšie, lež jako také neslobodno užif.

Ale povedzme, že snáď raz dva by sa aj podarilo niečo vo veci tej, či vtedy neshoda je už odstránená? Ovšem nie. Zlé má svoju nesmrteľnosť, lebo zlosť predešlá jako otec postará sa o prospech a blahobyť svojho potomka. Nuž teda dobre, keď ináč byť nemôže. Bez metly sa človek dlho neudrží, tým menej jeden národ; lebo taká metla môže byť zaslúženým trestom pre minulé hriechy. Taký trest je ovšem dobrý, jestli včas poznajú jeho význam a dla toho sa vystrýhajú.

Známo je každému, že každý národ má svojich židov. Slovák povie, a to isté aj celý národ, že celá vysoká financia je v rukách židovských, ktorá škodlive pôsobí na podrobnejšie výtroy spoločenské. To je pravda, lež veľké podniky, výplody kde majú svoje základy, na čo sa opierajú? len na podrobne; preto každý národ má sa postarať o poriadny základ vo veciach aspoň tých, ktoré sú v jeho moci. Zaiste jedna obec, snáď jeden okres, alebo jeden národ je nie vstave zmenif obilnú bursu, ale to je už zaiste v jeho moci, aby nepoctivého obchodníka medzi sebou učinila neškodným, snáď odstránila. A na menších nepoctivostiach spočívajú jako na základe veľké.

Antisemitismus nemôže väzniť vo veciach náboženských, lebo veď náboženstvo semítov od prvého počiatku v sebe jakožto klas a zrno náboženstva antisemitov skrývala. Výlučnosť židov od iných národov môžeme hľadať

v jejích zvláštnych obradoch, jako aj v tom, že tú výlučnosť oni vždycky udržiavali, pred očima majúce sebaobranu, to j. obranu svojho kmena. Tieto zvláštne príčiny takého spoločenského života hľadať treba v nich samých v ich zvláštnostiach tradičných. Vylúčené sú posavád u nich manželstva s kresťanmi. Ba aj zvláštnosťami fyzickými sa riešia od iných národov. Zvlášťnejšie takéto znaky sú slabosť tela a nechuf k telesným prácam.

Počas zajatia babylonského práca židom bola obvyklou a vtedy aj mocnejší a vrtkejší boli. Vtedy ich zamestnávala práca telesná ťažká, dnes sa žid takej háji a jediná jeho práca — s ceruzou za uhom — s veľkými číslami. Práca, ktorá požiadava nejaké namáhania je židovi hnusná buďto dobrá, alebo zlá.

Žid teda nerád vojenčí, nerád kradne (?) lebo to sú veci, ktoré istú namáhavosť požiadávajú; ale zkrivodlivého prisahania sa neshrozí, lebo to je vec najlahšia, podobne aj zpreneverenia listín. Hľa týmito a podobnými zvláštnosťami sa líšia židia od kresťanov, ktorí ale vzdor tomu nečinia samostatný nejaký národ alebo náboženskú sektu, lebo sú po celom svete roztrasení. V istom čase všade boli vytvorení zo zákonodarstva, zo spoločenských práv a to je príčinou, to zavinilo, že sa židia celým úsilím vrhli na jedno zamestnanie, na peňažníctvo a obchod. Veď je to aj niečo prirodzeného, že kto je raz vylúčený z verejnej súčinnosti, taký vyhľadáva skryté kúty a tam kuje svoje klamlivé plány. Preto kto sa v nejakom klamstve opre na žida, môže byť o tom presvedčený, že ho ten nezradí.

Ale nakoľko s jednej strany sa vidí byť žid utisnutým, natoľko sa s druhej strany vypína a rozhadzuje od prvého počiatku proti kresťanom (Pharisaei). Preto aj cirkev od prvopočiatku použila obranných prostriedkov proti židom, zvláštnym to škodlivcom viery. Ale takto zo spoločenskej súčasnosti vytvorení použili príležitosti k nakopaniu kapitalizmu. Kde sú ale prinútení aj do posavád nejakými okolnosťami, telesnými silami chlieb svoj vyrábať, táto práca opiera sa obyčajne na ľahšie remeslá, ale aj s tyma sa len do tých čias zaoberajú dokiaľ sú k tomu nútení.

Prúť židov je vždy namierený k veľkým mestám. Ich verejný výstup sa začína v chudobných dedinkách s handárením, pokračuje do mestečiek ku sklepareniu a končí sa s árendátorstvom vo veľkých.

Nuž veď im to sám Talmud sľubuje, že ich sú poklady celého sveta, im budú slúžiť celé národy sveta a vláda nad krajinami bude v ich rukách. Keď sa jednalo o založení ríše židovskej v Palestíne, v ktorej by boli museli vysokí s nižšími spojenými silami pracovať, to sa im nevidelo, ponevác v zasťubenej zemi by neboli mali koho zdierať a preto na vylomkrky uprchávali do Európy. Tak sa podarilo aj Rothschildovi vykoristiť neobozretných vysokopostavených a nashromaždiť náramny kapitál. On volí byť radšie židom kráľom, ako kráľom židov. To jest, on chce byť len všemožne pánom.

(Pokračovanie nasl.)

BESEDNICA.

K Pomocnici kresťanov.

Slávokrúhom ožiarená
V nadpozemskej vysosti
Láskou ku nám naklonená
Leješ prúdy milosti
Na nás k Tebe volajúcich
A verne Ťa milujúcich.

Synov, dcéry opustené
V tom plačlivom údolí,
Ktorých súžením stlačené
Srdce za Tebou bolí:
Presladvá naša Matičko,
Maria Božia Rodičko!

K Tebe sme sa jako dietky
Dôverne a úprimne
Požalovať prišli všetky
V tej trpenia hodine:
Koliké nás tlačia slasti
Na pozemskej tejto vlasti.

Istejšieho my nemáme
Útočistia nad Teba,
Prosebné preto dviháme
Kálné zraky do neba:
Bys' nám bola na pomoci
Po materský vo dne, v noci;

By si sa nás zaujala
U Synáčka svojeho,
Jeho milosť vyžiadala
S neba dobrotivého:
O milostivá! veď Ty nás
Neopustiš v potrebný čas.

A keď túto púť skončíme
Po vôli Všemocného,
Údy omdlené zložíme
V lôno hrobu temného:
O pros, nech aj v sláve neba
Velebíme vrúčne Teba!

K.

Nočné myšlienky pri stráži stáda na pasienku Zaoska ovčiara o noci!

My roľníci, bačovia a pastieri, ktorým sa dost ujde v letňajšom čase pri stráži stáda vonku v prírode Božej noci pod oblohou nebeskou tráviť, máme aj viac príležitosti v noci velebnosť, slávu, lásku a dobročinnosť Otea

nebeského poznávať a velebiť. Ako v iných čiastkach roka, tak aj v každej čiastke dňa zvláštnym spôsobom sa nám Boh objavuje. Ináč sa On objavuje v krásnej lúbežnej rána, keď nám utešenej tváre, jasnej slniečko posielala, ktoré pri svojom zjavení sa svojimi šarlátovými lúčami najvyšších vrchov hlavy pozlacuje, nočný súmrak z údolia a z vidiekov vytísa, s lúbežnou, jasnou, usmievavou tvárou celý svet poteší, celú prírodu útle prebudí a obživí atď. Ináč sa On nám zase v dobrodeniach poludnia objavuje, ktoré poludnie nás upamätáva na Jeho vernú otcovskú lásku, ktorá nás v poludnie krmí a napája, a my dary Jeho požívame po prekonanej poldňovej práci. A nesmiernu hostinu a stôl pripravuje pre celé živé stvorenie. A ináč sa On objavuje v jemnom tichu západu a večera, ináč zase v umlknutí, velebnosti tichej noci. Ale vždy a zo všetkých rozmanitých objavov privoláva nám hlas Boží: «Ja som Pán tvoj, otec tvoj! pamätaj na mňa!»

Aj tichá noc! táto matka ukonaných, unavených ľudí, ktorých na svojich ramenách ku pokoji sladkého spánku kolíše a mladou čerstvou silou posilňuje občerstvuje, aj ona oznamuje nám velebnosť a moc nevyskumatelnej múdrosti a nevysloviteľného milosrdenstva božieho. Aj ona je hodná nášeho rozjímania a pomerkovania, keď celý svet, pokiaľ len oko naše siahne, premení, akonáhle slniečko náš obzor opustí, keď hustým závojom očí naše zastiera a ku spánku zatláča, keď tmavými krídlami pol sveta prikrýva. Akonáhle sa slniečko cez náš obzor prevalí a zapadne, celá príroda utvorenia utonie a zatopí sa v tichu, v mlčaní, by nám nič pokoj nášeho spánku nerušilo. Tma je spánku prajná. Noc robí tak ako naše matky. Oni odstránia od kolisky nemluvniatka a od postele nemocného lampu a každé silné svetlo: tak aj večne strážna otcovská starosť Boha odstráni v noci od nás silné svetlo nebeskej elektrickej lampy slnka, by nám nič spánok telu a duši potrebný neprekážalo, by nám spánok cez deň potratené sily nazpät mohol vrátiť, aby s občerstveným telom prijal duch náš zase súcosť ku práci.

Keď nás teda príroda ku nočnému odpočinku a ku pokoji povoláva, tak my máme toto jej pokynutie nasledovať. Žiaden človek nesmie bez trestu zákony a poriadky božského svetového usporiadania zapovrhnuť. Nič tak ľahko nezkazí zdravie, ako keď prostopašne obrátime noc na deň a olúpime sa spánku v takom čase, ktorý je k spaniu vykázaný akonáhle slniečko zmizne z nášeho obzoru, tak sa hneď aj premení stav povetria, ktoré dýchame, a všetko živé stvorenie cíti túto premenu povetria. Na mnohých rastlinách vidíme, ako oni pri nastúpení noci svoje lístky skladajú, svoje kališky kvetové zavrávajú. Ratolesti stromov a kríkov, ktoré cez deň zdravú vôňu vydávajú a povetrie od škodlivých výparov čistia, v noci, keď ich už slnko opustilo, nečisté a nezdravé povetrie vydychujú. Vôňa kvetov cez noc v izbách zavravená hlavy bôľ spôsobuje. V noci tratia zveri svoju veselosť, skrývajú sa na odpočinok. Krv človeka počne sa viacej variť, nervy a čuy jeho zaslábujú, sú drážli-

vejšie tak ako pri zimnici. Stav nemocného k večeru a v noci sa zhorší a on nespokojnejší zostáva, slabosť a bezcitnosť sa ho zmocní.

Ponôcky a nočné trávenie často opakované, už či z náramného prúdu ku práci, či z neporiadnej žiadosti ku zábavám, sú opravdové ukrátenia života. Duch človeka zostáva tupší, lebo jeho nástroj, telo robí sa nesúci a prekážka sa mu činiť ku riadnym prácam. Čerstvá, zdravá barva z líca odletí preč; bledosť tváre a zakalené oko oznamujú zreteľne, kto sa proti poriadku tomuto božiemu v prírode, proti noci totižto prevíni a prehreší. Ano zborne tela, ktoré nám Boh dal ku šlachetnému upotrebovaniu, ukrátenie vášeho života zabitím spánku v hodinách k odpočinku určených, ku zotaveniu našich síl, je hriech proti daru božiemu, hriech proti nariadeniu božiemu. Nemúdroosť to ľudí, keď si oni v nočných prepiatostiach a zábavách život ukracujú a s vyschnutým telom sa po svete pre hrstku nočných hodín vláčif musia.

Kreštan dobrodenia Božie ctí, a dobrodením je nám každé sriadenie a usporiadanie v usporiadanej prírode. Po skončenej užitočnej práci dennej je mu výtané pokojné zotavenie v spánku nočnom. On vysoko sebe aj váži zdravie, drahý tento poklad života, bez ktorého zdravia by on neschopným zostal pre dobré a užitočné. Zodpovedný je človek za šafárenie majetkov pozemských Bohu, tým viac zodpovedný bude on za ten najvyšší majetok, za svoje zdravie.

Tak ako noc všetko odstraňuje od nás, čo by nám pokoj prekazilo, ako ona všetko svojim závojom tmy prikrýva a všetko činiť nemé, by sme v pokoji odpočívať mohli; tak aj my máme všetko odstrániť od nášeho ducha, čo by nám pokoj a spánok ukracovalo.

S rúchom, ktoré večer skladáme, máme aj trápnych starostí denných sa zrieknuť, im pri lihaní odomrel a len sebe a Bohu patrif. Veselé svedomie nás tieho ustielia a tá myšlienka: «Boh stráži nad nami! zachová nás od každej zbytočnej úzkosti a strachu, že sa nám alebo naším môže v noci niečo zlého prihodif, keď bez seba ležíme a spíme. Veď aj v tomto smrti podobnom odpočinku je Boh našim Bohom! Jeho oči aj v noci na nás hľadia, aj v noci nás vidia tak ako vo dne». Prečo sa v noci obávať strašidiel, ktoré nie sú, alebo duchov mrtvých ľudí? Prečo sa obávať navrátenia zomrelých, ktorí sa už v zem rozsypali, ktorých duchovia v iných pomeroch sa už nachádzajú, kde ich povolanie, ktoré im Boh dal, je šlachetnejšie, nežli bojazlivých ľudí strašif a utiskovať bez cieľu a nadarmo? Či je Boh menej našim Bohom, keď svet vo svojom tieni spočíva, nežli vo dne?

Hlúpy strach pred mrtvými a pred strašidlami je následok chybnéj výchovy, on je v detinskom veku nabratý škodný dôjem, ktorý dôjem neopatrní ľudia strašlivými vyprávkami večernými na útle srdco a myseľ prvého detinstva zapríčinili a vtlačili, ktorý dôjem v detinskom veku vtlačený do mysle trvá aj v staršom veku, bárs aj rozum toho náhľadu nenie. Dobrá výchova a dobré náboženské poučenie odstráni také hlúpe, márne strachy a úzkosti, ktoré už nejednomu mnohé trpké hodiny času

nočného spôsobily a aj zdravie zkazily, alebo aj smrť priniesly.

Preč od nás každá poverečná mienka a strach nočný pred strašidlami a mrtvými! Boh prebýva vo večnom svetle, pred ním není tmy, Jeho láska a starosť nad nami není priviazaná na pozemské hodiny času. Či je deň či noc, On stráži nad nami, nad naším blahom jednako vo dne tak ako i v noci, len treba mať ku nemu detinskú pevnú dôveru a čisté svedomie, vtedy aj pre nás bude v noci svetlo.

Tmavá noc svojou nemotou nám veľmi patrne a hlasite hlása márnosť, pomínutelnosť sveta tohoto a slávy jeho. Keď hrobové ticho na uliciach a verejných miestach spočíva, kde pred pár hodinami veselý život sa hemžil; keď hony, lesy, záhrady a domy, všetká krása prírody, všetky diela umenia vo tme zmizly a sa potratily, mimoriadná, mimovoľná hrôza prerazí dušu našu a pýta sa nás: «čo-že je sláva celého sveta, celej našej zeme, keď sa jej odtiahne svetlo nebeské? čo-že je celá noc aj toho najmocnejšieho človeka, keď ho v noci spánok vo svojich putách bez seba roztriahnutého drží? čo je všetko bohatstvo boháčov vtedy, keď oni ako mrtví v spánku pri svojich studených pokladoch a klenotoch ležia?» Hľa! tu nás tichá, tmavá noc, tu nás večerný súmrak k vážnemu rozjímaniu povoláva. Ona zbiera roztržitého ducha nášho a núti ho s nepremožiteľnou silou, aby nad sebou rozmýšľal, nad svojim povolaním a nad cenou vecí. Nejedného ľahkomyselného už priviedla slávna polnočná hodina k tichému rozvažovaniu! nejedného pochybujúceho priviedla ku viere, ku Bohu, priviedla nejedného hriešnika ku cnostiam!

Zaosek ovčiar, roľník a žnec.

Do pamätníka.

Ja nehrešievam nikomu,
Ani len mojej žene —
Bárs ma zavše i z krémy von
Dreva narúbať ženie.

Žienka moja starostlivá,
Oj, zaslúžiš uznanie:
Čo aj «zkazou» ma menuješ,
Anjel si ty predsa — nie!

Keď si zavše decik hrknem,
Už to letí v šíry svet,
Že ty ale litrom hasíš
O tom nevie žiadná ref.

Malý rozdiel medzi nami,
Soznajme len pravdu tú:
Ja verejne popijávam
A ty hľadáš úkrytu.

Jozef Čellár.

CHÝRNIK.

Pravica sv. Štefana. V pamäť «900-letého pokresťanenia Uhorska» chystajú i v Ostrihome veľké slávnosti. Prijali návrh poprosiť Jeho veličenstvo o dovolenie, aby pravica sv. Štefana mohla byť na ten čas do Ostrihomu prenesená a tam vystavená.

Arciknieža Jozef v Košiciach. Arciknieža Jozef, hlavný veliteľ honvédstva so svojim adlatom generálom Bolla dňa 27. mája príde do Košíc, aby tam držal nad honvédstvom jarnú prehliadku. Z Košíc arciknieža odcestuje do Novej Vsi (Igló).

Nová sensačná svadba na kráľovskom dvore. Z Viedne sdeľujú, že vdova arcikn. Karola Ludvika, arcikňažna Mária Terézia odloží vdovský fátoľ a vydá sa za grófa Cavrianiho, ktorý bol hlavným komorníkom u neho arcikniežata.

Požiar. V *Levoči* pred krátkom jedno za druhým zase tri razy bol oheň. Jeden majer, 4 stodoly a tri jutrálesá zhorely. V *Popráde* dňa 29. apríla 12 stodôl zhorelo. V *Nížnich-Ružbach* 1. mája 3 domy a 4 stodoly zhorely.

Z povestného Námestova nám pišu: V našej v obci Námestov — kde 13 ročný Janko *Črchlan* 16. okt. min. roku tak nazvanú samovraždu spáchal, — jedného pravotára ale *kresťana* sebe obecnstvo žiada, na miesto do Dol.-Kubina ešte vlni odišlého P. Paula Orságh. Poteraz máme len jedného pravotára **žida**: Armina Langfelder. — Tiež jedného mäsiara a spolu henteša by sme potrebovali, súcého a zkúseného, poriadného kresťana, ktorý tuná ako aj henteš má neomilne výhľad existenciu sebe zabezpečiť proti jedinému židovi mäsiarovi.

2200 vojopovinných v Amerike. Vo *Spiši* bola assentírka v apríli. Vysvitlo, že zo 4705 vojopovinných nedostavilo sa 2200, teda skoro polovica; títo sú všetci v Amerike.

Príkladní farníci. V *Cahanovciach* (Abauj-Tihany) pri *Košiciach*, obci to s 1500 obyvateľmi, veriaci obstarali nový oltár, kazateľnicu, sochu sv. Antona a kamenný kríž. Z Ameriky na ten cieľ *Cahanovčania* poslali 445 zl. V obci účinkuje päť spolkov.

Milovník zlata. Z listín, ktoré poslali z Ameriky úradne okresnému súdu v *Liptovskom Sv. Mikuláši*, vysvitá, že známy už Štefan Zajac odcudzil tam zlata len v hodnote 21 dollárov, teda nie žiadne milliony. Kde zdržuje sa teraz Zajac, nevedief, ale že bez pochyby dajú mu pokoj.

Ohromný príval spustil sa v chotári obce *H. Kajanel* v aradskej stolici. Hôrne potoky tak sa rozvodnily, že zaplavily polia a všetky siatiny zničily. Aj jeden chlap sa utopil.

Prípravy k popisu. Najbližší popis ľudu v Uhorsku bude, ako známo, dňa 31. decembra tohto roku. Minister obchodu prijal návrhy ústredného štatistického úradu a tento pracuje teraz na podrobnom programme. Cieľom dôkladnejšieho prevedenia sriadený bude v novembri učebný kurs pre komisárov, ktorí vyslaní budú na popis po vidieku.

Podpálili horu. Dňa 15. t. m. ktosi podpálil v chotári mesta Klenovca ležiacu horu. Oheň na veľikom priestore zničil vysadené jedličky. Škoda je značná. Kto bol podpalačom, ešte nedalo sa vypátrať.

Novinárske luhania predtým nebralo sa tak ľahostajne. Toho svedkom je nasledujúca, v linckých «Kathol. Blätter» podaná «Poistenka». Ja dolupodpísaný žurnalista a vydavateľ novín «Meroure universel» v Rezne vyznávam, že som dostal 50 palíc dobrezaslúženej miery, preto že som v číslach svojho časopisu od 1. a 17. dec. 1800 Francúzov oluhal a pomlúvil. Na svedectvo toho som sa podpísal v Passave 22. júna 1801. Paoli». Kolkí by teraz hodni boli «tej dobrezaslúženej miery», ktorým záleží len na pikantosti a nie na pravde?

Nešťastie na železnici. Osobný vlak vicinálky Nagy-Károly—Somkút pri vjachaní na stanicu Gilvács vyšinul sa z kolajnic. Deväť osôb je raneno, medzi nimi štyri ťažko, a viac vagónov je dodrúzgano.

Zdánlive mrtvá jedna 70-ročná starena z Hornej Lhoty bola v Blansku pochovaná. Pri neprítomnosti hrobára jeho dcéra, keď hádzala zem na rakev, zaslechla klopanie v rakvi a s tou správou bežala k otcovi; tento, miesto toho, aby z hrobu vyhádzal zem, išiel na faru oznámiť vec. Než farár a lekár prišli k hrobu a dali z neho vyhádzal zem, starena sa zadusila. Vyšetovanie proti vinnikom zavedeno.

Pod vlakom. Košický kováč Ján Maurer cestoval na košicko-oderbergskej železnici domov do Košic, pri Košiciach ale vypadnul s vaggóna a zabil sa.

Vdova Michala Munkácsyho dostane krajinskú pensiu. Iniciatíva vyšla od ministra Wlassicsa.

Do lona katol. cirkve navrátili sa: Adela Kulin v Užgorode, Franciska Küpler v Keszthelyi, Jozef Horvát a Karol Takács, nazarení, v Bács-Doroszlóve; dňa 21. apr. v kapli Milosrdných Sestier pokrstený bol Alfréd Pál, slúžny, v Nagy-Szecsényi.

Odanenie mačiek. Predstavenstvu mesta Rábu predložený je návrh na odanenie mačiek, a síce 1 k. od kusa. Nuž keď psov odanili, prečo nie mačky? A potom ešte vtáčkov v kletke, zajačkov v maštaliach, holubov, svine, sliepky atď.

124ročný lekár. V Amerike žije jedon lekár menom Smith, ktorý tieto dni doplnil 124. rok života svojho; narodil sa totiž r. 1776. Doktor Smith za päťdesiat rokov prevádzal lekársku prax v New-Yorku a že dožil taký matuzalemský vek tomu pripisuje, že inakšiu vodu nepije len kyslú vodu toho prameňa, ktorý on sám objavil pred 80. rokmi v štáte New-Yersey. Doktor Smith je vegetariánom a žiadne liehové nápoje nepije. Telesne i duševne je úplne zdravý a čerstvý, berie živý podiel vo verejnom

živote amerikánskom a teraz pred voľbou nového präsidenta Spoj. Štátov veselo kortešuje a drží reči na meetingoch.

Dobrý obchod. Sedliak vypožičal si od žida na rok 100 zl., ale žid si hneď strhol z nich 50 zl. úrokov a vyplatil sedliakovi hotových len 50 zl. Sedliak, ktorý peniaze nevyhnutne potreboval, bol spokojný. Sotvy že sedliak odišiel, bežal žid ihneď ku svojej žene a oznámil jej naradovaný jaký dobrý «kšeft» urobil. «Hlúpy človeče, mal si sedliakovi požičať tú stovku na dva roky a mohol si si ju hneď celú nechať.»

Nešťastie jedného veľmoža. Jednoho z najbohatších statkárov Slavonie, grófa Karola Eltza zastihla ťažká nehoda. Gróf vyviezol sa na svoje lipovnické panstvo, kone sa mu splašily a kočiš vypadnul z hintova. 80ročnému grófovi Eltzovi podarilo sa chytiť opraty, ale už nebol vstave kone zadržal, až služebníctvo zastavilo kone. V hintove gróf držiace opraty v ruke sedel na smrť bľady a nepohute. Keď ho sluhovia prosili, aby sosadnul, neodpovedal: od veľikého ľaku porazilo ho tak, že ani jedným údom svojim nebol vstave hýbať. Museli ho na ramenách odniesť do kaštiela, kde teraz ťažko chorý leží. Jeho kočiš, ktorému sa pri páde z hintova nič nestalo, keď počul, čo potkalo jeho starého pána, od žiaľu obesil sa.

Začiatok vidličiek padá od r. 995. Keď totižto syn benátskeho dožu Pietro Orseolo mal svadbu s byzantskou princeznou Argilou táto pri hostine vytiahla striebornú lyžicu a strieborné vidličky. Nasledovali ju v tom v Benátkach, ale trvalo to 360 rokov, než vidličky dostaly sa do Florencie a r. 1297 do Francúzska, odtiaľ však až po 250 rokoch do iných krajov Európy.

P. Aloys Daubner, člen Spoločnosti Ježiša z Trnavy píše nám: Po smrti P. Andreja Kubinu S. J. je Redaktor «Posla» P. Aloys Daubner člen tohože rádu. Všetci tí ct. čitatelia «Posla», ktorí predošlý rok «Posla» odoberali a zaň platili, od januara ale toho roku «Posla» už nedostali, upozorňujeme ich, by sa hlásili u redakcii «Posla» v Trnave, a žiadajú-li aj naďalej predplácať, teda chybujúce čísla všetky im hneď odošleme a ostatnie im riadne zasielať budeme.

Zavedenie sladovej kávy, ktorá asi pred demisiarokmi sa objavila a dnes takmer po celom svete rozšírená jest, vykazuje stále blahodarnejšie výsledky pre zdravie a národohospodárstvo. Nemožno ani oceniť, jaká úspora peňazí a jaké povzbudenie zdravia a síl, týmto zdravotným domácim nápojom, ktorý firma Kathreiner teprv všeobecne zaviedla, docieleno bolo. Nenie zaiste ďaleká doba, keď Kathreinerová sladová káva Kneippova, či už jako najlepšia prísada k zrnkovej káve, alebo tam, kde zrnková káva lekársky zapovedaná je, i čistá používaná súc, v každej rodine sa udomácní. Každéj hospodyní možno blahopriať, ktorá toto dôležité zlepšenie nášho domáceho nápoja ku blahu svojich príslušníkov zaviedla, alebo zavedie a prevádzať bude.

Púť do Ríma. Obdržali sme nasledovnú správu: V druhej polovici mesiaca augusta usporiadať sa zase púť

do Ríma zo strán horňouhorských. Cestovné trovy budú na III. triede z Budapešte do Ríma i nazad 25 zl. Za hospodu a stravu platí bude sa na 5 dní 10 zl. Toto je najvyššie rátaná cena. Čím viacerí hlásia sa budú, tým menšie budú trovy. Možno že 1000 ľudí dostane hospodu a zaopatrenie zdarma. V tomto ohľade už i porobili sa potrebné zakročenia. Prednosť budú mať pri hospode tí, ktorí sa prv hlásia. Za týždeň za dva uverejníme dopodrobna program pútu. — My z našej stránky poznamenáme: 1. Jestli len možno je, púť nie v auguste, vo veľkých horúčostiach poriadaj, ale v septembri lebo bárs v oktobri. 2. Predbežne porobíť všetky poriadky, aby národ nebol na seba ponechaný, jako to bolo pri prvšom púte. 3. Ani z ďaleka nesmie sa nič takého robiť, že by dakto do podozrenia upadol pre kšeftovanie s pútom. 4. Keď raz tieto podmienky zadržané budú, nech sa pohne celé Horňouhorsko na ten púť, veď treba je nám Boha prosit by sa ráčil smilovať nad trúdným osúdom ľudu nášieho.

Vp. Andrej Rojko, farár na odpočinku nám už niekoľko rázy písal, že pri jeho vysokom veku (do 80 rokov) cíti nadchádzajúce oslabenie telesných síl. Vždy nám slzy vyhrkli, keď túto smutnú zprávu sme dostali. Veď je on priateľom ľudu ducha hrdínskeho a vytrvanlivý bojovník, spolupracovník «Krešťana». Teraz nám sdelujú: že na ľud ani pri svojich neuhoch nezabúda, ale ide napísať «Otcovský hlas ku svojmu ľudu», ktoré dielo v osobitnom vydání vinde z tlače. Cena sošitu bude len 6 hal. Kto z et. čitateľov «Krešťana» chcel by tento vážny hlas rozšírovať, nech odpíše dvojtihoďnému pánu Andrejovi Kmeť r. k. farárovi v Prenčove (pošta Berencsfalu) v Honte. I to nech udá, kolko výtiskov vezme, a je-li komu možno, nech i peniaze vopred pošle ako predplatok, buďto obeť, by sa vedelo, kolko výtiskov treba dať tlačíť. Ľud hlas p. Rojku dobre pozná, ako dobrého pastiera svojho. Poznamenáme, že vp. Rojko trpel za ľud mnoho, i väzenie za rok, a teraz skromno, ba chudobno trávi svoje staré časy, iba duchom súc nesmierno bohatý.

Povďační ľudia nachodia sa ešte i v dnešnej dobe. Tak jesto mnoho osôb, ktoré od choroby svojej skrze Müllerov duplovano-magnetický križ ači hviezdu oslobodené sú, ktoré výraz dávajú radosti a povďačnosti svojej, a vynalezcovi čo len v pár riadkoch svoje uznanie vyslovujú. Tak dnes máme nasledujúce riadky po ruke: «Ctený Pán Müller! Ja dlhý čas trpel som na lupanie ľavej nohy, na bezsnivosť a klopania srdca. Náhoda ma oboznala s vašim elektromagnetickým križom. R. B. Nr. 86967; kúpil som si jeden za 3 zl., 12. júli roku 1899; odkedy ho nosím a upotrebujem, je po mojej chorobe. Preto pokladám si za povinnosť, Vám moju najúprimnejšiu vďaku vysloviť s tou prosbou, by ste mne ešte jeden taký križ, pre môjho priateľa V. H. — tú istú chorobu majúceho — sem poslal. S úctou Martin Neu, hostinský v kantíne, Budapešť Rettek-ulica, kasáreň». Preto odporúčame všetkým trpiacim na lámku, lupanie, záduch, bezsnivosť hučanie uší, padúcu nemoc, by sebe jeden aparat, ktorý len 3 zl. stojí, od pána Müllera Budapešť V. Kalmán-uteza, Nr. 20 objednali.

Pokrokári a zpiatočníci.

Židozедnáři, liberálni tatári, všetci neznabohovia chvastajú sa, že sú oni pokrokári, a nám kresťano-katolíkom nadávajú do zpiatočnikov, a nejedni kresťania katolíci dávajú sa týmto prezývaním «zpiatočník» zastrášiť a hanbia stydia sa verejne vyznávať kresťanmi katolíkami, zapierajú svoju kresťansko-katolícku vieru, fahajú so žido-zednářmi, liberálnymi tatármi za jeden remeň, len aby ukázali, že oni nie sú zpiatočníci, ale sú tiež pokrokári.

Verný však kresťan katolík nepokladá si to za hanbu a potupu, ale za česť a chválu, keď mu kadejaký žido-zednář, liberálny tatár, neverec, neznaboh, faťuch, pangart satanášov nadáva do zpiatočnikov. Ano, my kresťania katolíci v očiach týchto pangartov satanášových sme zpiatočníci. Jakú odpoveď máme dať pokrokárom, keď nám nadávajú do zpiatočnikov? Nevieť znamenitejšej odpovede nad tú, jakú dal slavný katolícky spisovateľ Dr. Alban Stolz. Píše nasledovne: «Išlo raz niekoľko ľudí po tme a zablúdiac z cesty, dostali sa do bahnitého močiara. Sotva jeden z nich to poznal, pravil: Zašli sme do bahna, musíme nazpäť! — Čože? ozvali sa za ním hlasy, snáď nechcete byť zpiatočníkmi? Nikdy nazpäť, len ďalej ku predu! — Šli tedy ďalej ku predu a boli za chvíľu v močiare až po pás. Rozumnejší pravili: nenie možno ísť ďalej, chceť nechceť musíme nazpäť, a vrátili sa. «Vidte zpiatočnikov» volali na nich druhí, «hanba im, my rozhodni privrženci pokroku pôjedeme za každú cenu len v pred a nikdy nazpäť». A šli zase ďalej, a zanedlho boli v bahne až po krk. Tento pokrok zase niektorých z nich ale značne ochladil, že začali reptáť a konečne pravili: nechceme zahynúť, nezbýva nám predsa nič iného, lež sa musíme vrátiť na starú cestu. «Vrátiť, vzpierali sa ostatní, za žiadnu cenu sa nevrátíme, keď by nás to stálo i život naš!» A šli ďalej do bahna hlbšie a hlbšie, teda v ňom zahynuli.

Táto odpoveď slavného katolíckeho kňaza spisovateľa Dr. Albana Stolza charakterizuje znamenite našu dobu terajšiu.

Žido-zednáři, liberálni tatári et tutti quanti jejich compagni neverecovia, neznabohovia, pangarti, faťuchi satanášove nechcú slyšať slová Spasiteľa volajúceho: «Ja som cesta», oni opustili túto cestu, a zablúdili, zabrdli do hrozného bahna moralnej a materialnej biedy. Cirkev svätá neprestajne volá: Vidte, kam ste to zabrdli, kam ste to s vašim židovsko-zednářským, liberálno-tatárskym, nevereckým neznabožským liberalismom ľudstvo zaviedli, ľudstvo vezí v bahne spoločenskej mizerii až po krk, a nič platné neni, ono musí sa vrátiť na pravú cestu, nemali v tomto bahne celkom zahynúť.

(Dokonč. nasl.)

DOPISY.

Od Žiliny.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Som riadným odberateľom «Kresťana». Dobře pamätám, s akou neobyčajnou radosťou vítali sme všetci 1-vé číslo Kresťana. Naše katolícke duchovenstvo radradom predplácalo na viaceré čísla Kresťana a rozdávalo ľudu. Netajím, že zaujatost táto prevyšovala nádeje všetkých, a ja s úlubou rozmýšľal som o rozkvetení spisby ľudovej. Za prirodzené som mal, že pri tolkej zaujatosti iste získame mnohých z duchovenstva pre činnosť v v spisbe ľudovej. *No sklamal som sa strašne!* Mladí kňazi nevedia ani čítať, ani písať slovenský a starší buďto sú inými starostami obklúčení, buďto nepovažujú za seba primerané písať do časopisov ľudových.

Zkadiaľ teda bola kedysi tá zaujatost? Či snáď to pobúrilo tak k oduševneniu mnohých, že ejhľa, už máme o jeden mohutný prostriedok viac ku vzdelaniu zanedbalého ľudu? Pravda, každý ľudomil myslel si, že «Kresťan» zvlášte z tohoto ohľadu bol s takou radosťou vítaný a horlivosťou rozširovaný.

No žiaľ Bohu! teraz už presvedčený som, že tá oduševnenosť korene svoje mala výlučne len v tedajších rozdráždených skrže proticirkevné zákony politických pomeroch. Napnutosť týchto pomerov usadla, a s tým klesla, ba skoro zmizla aj tá oduševnená zaujatost u duchovenstva. Pospolitý ľud ovšem i dnes s radosťou číta «Kresťana»; u ľudu zaujatost neklesla, ale div divúci! *na farách premnohých darmo by hľadal kto tento kedysi tak velebný časopis!*

Toto je nielen veľká nedôslednosť, lež väzí v tom tiež nepredvídané nebezpečenstvo pre náš ľud, pre jeho vzdelanostné, majetkové pomery, ba väzí v tom nebezpečenstvo aj pre zdedený náboženský charakter (ráz) nášho ľudu slovenského, áno aj pre *samú ľudovú stranu, lebo Slovák len zatiaľ bude úprimným ľudákom, zakaiaľ ľudová strana a jej prirvženci kňazi neprestanú pestovať jeho slovenský národný cit nábožný všemožnými prostriedky, teda zvlášte rozširovaním a podporovaním tlače katolíckej, potažne kresťanskej.* Pýtam sa ale, či sa vôbec robí niečo u nás v tomto ohľade? Či máme činných pracovníkov v spisbe ľudovej, ktorí by na kresťanskokatolíckom základe venovali sa vzdelávaniu ľudu nášho! Nuž na to musíme odpovedať, že snáď v celej Európe nežije žiaden kmen v tak smutných pomeroch, čo sa týče ľudovej spisby, ako naše Horniaky. Máme spolok katol. sv. Vojtecha, a ten vydáva modliace knihy, kalendáre, voľačo zo života Svätých; a — koniec! Spolok ten má dosť značný kapitál, má on aj členov početných z triedy roľníctva, ale kňazstvo si ho nevšima, ba mu je

nepriateľom. Hlavný jeho ochranca dľa stanov nebožtíkom Šimorom prímašom potvrdených je knieža-prímaš ostrihomský: a kto kedy slyšal, že by spolok tento, či už ten hlavný ochranca, či už druhí biskupi boli mravne, alebo hmotne podporili, alebo aspoň len odporúčali kňazom a veriacim? A Pane Bože, čo tomu môže byť za príčina, že o ten spolok sa nik neobzrie? Na to už skutočne nevieme si odpovedať! Predsa myslíme, že spolok sám je tu nie na príčine, ale snáď krehkosť istých — ináč veľmi uctíhodných a čestných pánov v tom, že ostentovali a či *vystatovali sa svojou slovenskosťou.* Myslíť ná to, že n. pr. opovrhovať zdáli sa rečou maďarskou, pohoršiac sa vždy jestli ktorý slovenský rodák maďarský hovoril. Vôbec jejich nesklonná slovenskosť — čo samosebou bárs i najhlbšej úcti je hodné — nebola a nenie súca privinúť ku spolku mnohých, ktorí bez viny svojej nemôžu sa domácnosť cítiť v takom vzduchu neustupnej slovenskosti. A verte mi páni, že tí ľudia nie sú nepriateľský naľadení oproti ľudu a duševným potrebám jeho. Len keby sme spôsob šťastlivý vynajst mohli, mnohých by sme iste získali. Len snáď netreba tomu, kto neni zaslepený zátvrdtivec — dlho dokazovať, že také hrdé (ačkoľvek čestné) držanie v dnešnej dobe, a pri terajších poriadkoch výučby je docela omylné, aspoň neprospešné záujmom vzdelanostným. Ovšem dokladám, že o mnoho väčší omyl je so strany tých, ktorí sebhavedomosť a hrdosť slovenskú odsudzujú: ale učencom prináleží byť múdrejším a ustúpnejším.

Tieto smutné nedorozumenia ostávajú kam diaľ viac osudnými pre ubohý ľud slovenský! Preto s dovolením vašim Pane Redaktor, oslovujem tu všetkých mojich spolubratov na stranách slovenských, by sme sa sdrúžili akýmkoľvek spôsobom v *spoločnosť katol. spisovateľov, v spoločnosť takú, ktorej nie ostentovanie slovenskej národnosti bol by cieľom,* lež výlučne len pestovanie spisby a tlače ľudovej ku ratovaniu zaostalého ľudu. Veď do takej spoločnosti hlásili by sa, ba museli by sa dľa svedomia hlásiť všetci kat. duchovní na stranách slovenských. Veď takúto spoločnosť majú u nás už nemeckí katolíci, a nikto nezaprie do nich. Nuž nášho ľudu je o mnoho viac, nežli nemečov, a potreba duševná je tiež o mnoho súrnejšia nežli u nich.

Páni Bratia v Kristu! Ráčte prosím uvažovať príčiny a dôvody, ktoré nás nútia dačo robiť, a komu by nejaká myšlienka napadla. nech ráči k veci prehovoril v časopise či už v tomto či inom. Nech nám je za heslo: **Utvorme si spoločnosť kat. spisovateľov!**

V mene viacerich

Praktikant.

Pochválen buď Pán Ježiš Kristus aj najsladšie meno Panny Marie buď pochváleno!

Velebný Pane!

Po prinavrátení mojom z púty rímskeho posielam Vám velebný Pane, obrázok najsl. Srdca Pána Ježiša s požehnaním sv. Otea, ktoré On mne osobne udelil pre všetkých, ktorí za cirkev svätú bojujú.

Ja som vtedy na vás, velebný Pane si pomyslel, a

pokladal som si za povinnosť, vám toto odoslať. — Spolu s radosťou upovedomujem vás o tom veľkom šťastí, že za familiou grófov *Zichy-ovcov* mňa náš vodca arcibiskup *Császka* svätému Otcovi predstavil, a tu obdržal som osobné požehnanie jeho pre boje naše — o čom vás velebný Pane teraz s radosťou upovedomujem.

30-ho apríla o 7. hod. ráno slúžil osvietený pán biskup nitrianský *Bende* sv. omšu v chráme rímskom Don-a Bosca, v ktorom je na hlavnom oltári Božské Srdece Pána Ježiša. K tomuto oltáru sme početní pútníci pristúpili, medzi nami aj naši pobožní Slováci z fary pobeďimskej a podolskej jako aj kňazi spoločenstva Salesianských, i všetkých nás oslovili tak maďarskou jako aj slovenskou rečou, by sme vstúpili do braterstva Srdeca Pána Ježiša, čo aj znamenitým výsledkom sme uskutočnili.

Po tomto zase o 10-jej slúžil v chráme lateránskom osv. pán arcibiskup *Császka* slávnostnú svätú omšu za Uhorsko, pri ktorej slavnosti všetkých sedem biskupov a veľké zástupy našich pútníkov prítomní boli.

Odporúčajú sa Vám a požehnanie sv. Otca akožto pozdrav odosielať, značím sa ako váš uprimný

Priateľ.

Poznámka: Tento dopis sme síce ako súkromný list obdržali od jedného svetského pána, rodom a stavom svojím patriaceho ku vyšším kruhom. Poslovenčili sme a uverejňujeme list tento z vážnych príčin. Ponajprv ale preto, lebo slúži nám to k veľkej radosťi, že redakcia «Kresťana» je vyznačená s danou o púte zpravou z tak vysokého miesta. A to tým viacej naplňuje nás radosťou, lebo veď sme aj osobitne poprosili niektorých peraschopných pútníkov o nejakú zpravu o púte rímskom a bez výsledku!

Teraz nám poslali bez poprosenia z miesta takého, odkiaľ sme ani zďaleka neopovážili sa zpravu očakávať. Ale vieme si vysvetliť aj toto prekvapenie. Muž ten, ktorý na nás pamätal v Ríme a požehnanie a pozdrav pre bojovníkov za vieru od sv. Otca osobitne obdržal, známy je vo svojom okolí, akožto *tuhý katolík, ktorý aj verejne, v plnení povinností katolíka, ako v spovediach, v pôstoch, v navštevovaní Bohoslužieb vždy dokazoval takú svedomitú bedlivosť, že príkladom svojím svietil mnohým nižším od neho a získal sebe všestrannú úctu na široko-dalekom okolí.* Že takýto muž je i ľudovej strane telom i dušou oddaný, to sa samo sebou rozumie. Že pri voľbách na vyslancov do autonómického kongressu ho v celom veľkom okresi jednohlasne zvolili za zastupiteľa — a protivník jeho iba na posmech obdržal tuším 20 či 30 hlasov, i to je docela prirodzené.

Neobdržali sme síce poverenie uverejniť súkromne nám písaný list, ale keď možno je ľud s tak znamenitým príkladom poučiť, vtedy redaktor povinný je to urobiť ešte i vtedy, keď by za to priazeň vysokopostaveného muža toho na veky utratil. Redaktor musí takto jednať: Ak jemu dačo zazlievajú, to je len pre neho chyba, ale ľudu neposlúžiť tak, jako z milosti Boha je možno, to by bola o mnoho väčšia chyba pre tisíce predplatiteľov,

ktorí predsa majú to sväté právo, aby redaktor seba za nič, a záujem obecnstva svojho za to najväčšie pokladal.

Nech teda toto osvedčenie vymluví *Redaktora.*

Alsó-Lápos.

Velkomožný Pán Redaktor!

(Vy ste velkomožný, viete? ale já nie! R.)

Od nás z hornej spišskej stolice z poza Maguri malo čo čítať v našom obľúbenom Kresťane. Ja vždy s radosťou čítam Kresťana z ktorého vyčítam, či už nejakú radosťnú udalosť, alebo nejaké sponosovani z cudzích stolice tých ľudí, ktorí myslím, že keď ináč nemôžu, aspoň na ten spôsob svoje trpkosti vyslovia. Od nás ale skoro nič, jako keby tu u nás všetko v poriadku šlo. A veru Bože to neide u nás dobre! Že tu nedobre ide, už i z toho vidno, že mnoho ľudí ide do Ameriky. Chudoba rastne a židí sa vzťahujú. Prírazky čo raz väčšie. Jako som počul, v jednej malej dedine u nás až plakali ľudia, keď vlani pán notárius výberal porciu; a čo potom vyšlo? To, že až 400 zl. i višie zostalo v kase jako zvyšok. Neznám jako to rátajú ti, čo vyberajú porciu. Ale nielen že nás na tele chcú chudobnými urobiť, lež i mravnosť a náboženstvo nám počinaju tupiť. Keď naši parobci boli v Starej Vši na asentirku, nestáli jako prv do pol tela oblečení, lež celkom nahí hromadne kdežto prv len ten sa zoblekol do naha, ktorý už pod mierou stál. Ja myslím že to stydlivosť vehni uráža. Neznám jakej náture a vieri možu byť tí pani. Nám je to veľmi protivno.

Nedávno, 7-ho mája bol vo Fridmane odpust sviatok Sv. Stanislava; ani bý neuhadli ste pán Redaktor, čo sa tam stalo. Výdržovala sa revízia na kone a to i pod svatou omšou. Jestli pán slúžný neznal o tom, že v ten deň je v Fridmane odpust, to mu mal tamejší rýchtár na každý pád oznamiť, lebo je to veľke zapovrhnutie našich sviatkov a učenia vieri. Nám to veľmi ľúto bolo. Nepamätam, či bý sa taká pohoršliva opovážlivosť bola za Maguru stala, jako v ten deň vo Fridmane.

Mý si chceme ctíť našich predstavených, to nech nám i oni uctia naše sviatky a náboženstvo. Veď keď sme už na tolko chudobní, že musíme do Ameriky ísť, aby sme mali na porciu, keď vôta protivných stránok po krajine umenšujú, pri voľbach nas strašia, hrozia sa nám a silia nás aby sme žida alebo iného liberála volili, pri procesoch obýčajne žid vyhrá: vtedy aspoň nech nám naše náboženstvo nepodkopávajú bo nás ešte jedine len to potešuje. Čím že zostaneme bez náboženstva?

Hej bratia, roľníci! Keď prídu na budúce volby, držme sa, nehladme na judašsky peniaz a na korhelicu, ale volme si ablegátov takých, o ktorých vieme, že si vážia vieru, bo jak to tak naďalej pojde, z celej našej slobody fuč!

Prosím pána Redaktora ráčte mi chyby napraviť; neznám dobre písať po slovensky. Bol by som to prv poslal, ale s polnými prácami som bol zaujatý.»

Na druhý raz zase dačo.

S Bohom

Jeden gazda.

Nádaš.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Velebný Pán Redaktor!

Vždy radostou čítavam tie zprávy, čo dopisovatelia «Kresťana» píšu, jako sa vzomáha slovenský ľud hornu uhorský. (Vzmáhať sa nevzmáha, lebo sa to nedá, len priam že preda začína si rozumno pomáhať. R.) Je tu už čas, aby sme precítili z toho tuhého spánku, z tej nevšímavosti zatracenej, v ktorej sme sa tolko rokov nachádzali. Buď Bohu chvála! i u nás v Nádaši, pod Bielou Horou tiež precítil ľud slovenský, bás i nie celkom.

V novembri minulého roku založili sme si pomocou nášho p. kaplána — nech ho Boh dlho živí — jeden úverkový a potravný spolok. Ešte nenie ani 5 mesiacov, a už sme utržili v našom spolkovom sklepe 7600 korún. Máme vyše 150 údov, ale mnohí z nich blúdiu, jako ztrate ovce sem i tam; chodievajú i do spolkového i do židovského sklepu kupovať, lebo vraj čo by robili vtedy židia, keby sme ich celkom opušťali?

Táto nesevornosť, nevšímavosť, táto zrada kresťanských záujmov je zkazou našou. Keď naši Slováci len natoľko podporujú svojich duchovných, ktorí čas i peniaze svoje obetujú za záujmy spolkové, vtedy zvíťaziť nikdy nebude možno. Tým činom, že sme sa podpísali na ten hárok za údov, spolu sme i statočné slovo dali na to, že tie spolky neopustíme z nijakých príčin.

Ale chvála Bohu! týchto blúdiacich sa oviec nieto tak moc. Radostou pripomnem, že mnohí verne vytrvávajú pri našom spolkovom sklepe i vtedy, jestli naše spolkové veci aj drahšie sú, nežli u kazárov. To je starodávna chyba, že naši ľudia tak privykli zlým tovarom, že lepšie, fajnovšie veci sa im ani nepáčia. Jako p. kaplán bol raz spomenul, že niektoré ženy ponosovaly sa na soľ preto, že je veľmi biela a čistá, že preto není dost slaná. Hľa tie špiny a smeti kazárske oslanujú snáď i samú soľ!?

Keby tie ženy neboly také čudné! chcú sa zavdačiť aj židom, aj spolku potravnému. Probujú to všeliako; znovu odvážia u kazárov spolkové veci, lebo vraj «kazári sú spravdiví ľudia».

Potom tie naše ženy chceli by, aby v každom druhom dome bol zariadený jeden spolkový sklep. Hľa, keď ona včul potrebuje za 4 haliere mydla, o pol hodiny za 2 haliere papriky, za 6 hal. kávy; o hodinu kilo múky atď. Dobrá gazdina aspoň 10 rázy navštvuje spolkový sklep prez deň. Na raz nevie si všetko porátať, nabrat a potom ponosuje sa, že je ďaleko spolkový sklep. Pán kaplán vytíkali im toto pri konci fašiangu v jednej prednáške o spolkoch, ale niektoré si to nevšimnú. Kazári múdrejšie činili: rozdelili si dedinu na 5—6 čiastok, t. j. tak ďaleko jeden od druhého otvoril sklep, aby i jeden aj druhý aj ôsmy sklepár mal svojich odberateľov.

Ale včul prišiel mráz na nich; dobrým slovom, hanením, podozrievaním, potupovaním, žalobou napádajú údov spolku, len že darmo sa namáhajú; nopoddáme sa, zostaneme verní svojmu spolku; i svoje ženy a deti všemožne napomíname, aby ani jeden halier nedali utržiť kazárom, krom toho, čo sa v našom spolku nedostane.

Včul tí kazári naši takí sú ponížení; pekne nás obsluhujú; pekne sa s nami vyprávajú; nešialia, neklamú; lacno dávajú. Ale keby sme nemali ten spolok, drali by nás, jako pred tým; bola by múka iste aj o 4, o 8 halierov drahšia; tak aj v iných ohľadoch skusujeme do brotu nášho spolku. Že to niektorí nenahliadnú, je to žalostným dôkazom ich hlúposti a nevšímavosti. Naším heslom nech je: «Kresťani! kupujte len vo svojich spolkoch!» Budúcene viacej.

Nádašan.

Poznámka R. Teda naozaj starajú sa u vás, že čo bude so židmi, keď im úzernícke sklepy spolkami premožeme? Hľa, hľa! jakí ste vy vynovatí ľudia, že vraj čo bude so židmi. Nuž čo-že by bolo? Či nepoznáte tento pracovitý, šanobný národ? Oni si svoju výživu obstarajú: že ale im nebude stačiť na zakúpenie všetkého hydu, masla, vajec ako doteraz, že budú museť privykať snáď na chudobnejšiu kuchyňu, že nebudú vstave platiť dojky, učiteľky, šnorovaných kočišov: od toho hádam len nepomru. A kto-že sa stará o schudobnených roľníkov kresťanských. Či žid? alebo kresťan? Či vláda? Či úrady? Teda kto-že sa stará o nich. Ba veru nikto, iba sám Pán Boh. — Vzdelávajme ten ľud pre Boha vzdelávajme, lebo je to hrôza s mnohými, menovite voľaktorými ženami. Človek sa strápi, keď badá nesmiernu hlúposť niektorých. Nuž ale čo-že? Dievča chodí len každý druhý deň do školy, aj to len v zime; musí husy pásť, pestovať deti. Sotva potom že vystala zo školy vydá sa, a žije len pre dom, pre muža, a nikdy nemá príležitosť s múdrejšími prehovoríť. Od starších žien učí sa iba klebety, babony. Nie je každá taká, ale veru mnohé sú svojou slabosťou duševnou skutočne krížom pre muža. Vzdelávajme ľud náš!

Pút' do Paray le monial-u a do Lourdu

povedie v mesiaci auguste a do Jeruzalema v oktobri *Demeter Gedeon*, farár v Budapešti II. okres. Blížšie správy podá horespomenutý pán farár.

Do Lourdesu	III. trieda	100	zl.
«	II.	« 180	«
«	I.	« 240	«
Do Jeruzalema	III. trieda	142	zl.
«	II.	« 290	«
«	I.	« 350	«

Soznam milodarov na kostol P. Marie na H. Levočskej.

Podáva: *Ján Straka.*

Z Ameriky: Maria Ondrusko 200 koruny, z Malého Hnilca Michal Grochovsky 2 kor.; Jozef Sariňak 4 kor.; Jozef Hübel 2 kor.; Juraj Čech 1 kor.; z Harihovec, Katerina Doľansky 2 kor.; viacery 5 kor.; Hübel Magdalena 8 kor., z Nížnej: Jozef Tomčo 5 kor. 48 hal.; Jozef Koľaba, Árvaváralya 2 kor.; Štefan Ferencik 2 kor.; z Krompach J. Majkuth 50 kor.: z Markušovec: Ján Fabian 20 kor.; zo Ždiaru N. N. 24 kor.: Obec Armothfalu 30

kor. Kiš Araz (Abauj m.) N. N. 21 kor. zo Slatviny; Maria Blažovsky 10 kor.; Visolay: Jozef Fraštacky 5 kor.; z Rovnej (zeml. st.) N. N. 4 kor.; L. Lethánovec viaceri 19 kor.; z Liptovskej Osady N. N. 32 kor.; N. N. 6 kor.; z Košic: Barbara Behus 2 kor.; N. N. 80 hal.; z Misly: Dorota Vargovčák 2 kor.; zo Sabinova Ján Kruľák 1 kor.; Andrej Trojanovič 2 kor.; z Leszkovjan: J. Šebetansky 2 kor.; zo Zavadky: (gemerská st.) Pavlina Bahňák 10 kor.; zo Šalgotarjan: Karolina Mikula 2 kor.; Katerina Štoleman 2 koruny.

*

Poslali nám: na Chlieb sv. Antona: Justin Bielek z Drahoviec 2 kor. Ján Milan Ružomberok 1 kor.; Ján Muskovič, Horvát Židán 5 kor. Ďalej na chrám P. Marie na hore Levočskej: Ján Fojtík z Hornian: 2 kor.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme et. obecestvo, že temer všetky ceny sú v korunovom mene značené. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 7·55—8·35 kor., peštianska 7·25—8·10 kor., z Báčky 7·15 kor., banátska 08·05 korun.

Raž: 6·50—6·90 kor.

Jačmeň: na krm 5·90—6·10 korun, do pálenice — kor., na várku — kor.

Ovos: 5·50—5·65 kor.

Kukurica: 5·50—5·70 kor.

Proso: 5·—5·30 kor., všetko po 50 kil.

Múka pšeničná po 100 kil.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	27·80	26·60	24·80	23·50	22·90	21·80

	6	7	7½	8
	20·40	17·80	15·20	12·40

Otruby po 100 kil.: drobné 9·40 korun, hrubé 9·20 korun.

Strova: *Fazula* veľká biela a okruhlá po 7·—7·80, brnava 7·75—6·—, pestrá 5·50—6·—, drobná 8·—8·75, cúdená ——. *Hrach:* 10·—12·—, lúpaný 18·——. *Šušovica* horšia ——, lepšia 10·—19·—. *Mak:* 24·—25·—, všetko po 50 klgr.

Semená: Červená datelina nová 75·—80·—. Lučna 64·—66·—, všetko 50 klgr.

Sviňská masť 58·—, Slanina ³/₁₀₀ —— 47·—, ⁴/₁₀₀ 18·50—, udená dobrá slanina 54·—55·— po 50 klgr.

Lekvár srbský transito 16·—18·— po 50 klgr.

Petrolej trojkrížový 77·—, dvojkrížový 43·50 za 100 klgr. netto.

Olej repcový 34·50—35·— za 50 klgr.

Spiritus odanový rafinovaný 114·50—, denaturovaný 37·—39·—.

Remeň: funtovice k. 300—320; teryc prima k. 275—290; anglické odpadky k. 250—270; telaciny k.

230—250; pitlingy ——; koňaciny vrázkované k. 250—280; tažené k. 370—400.

Bliskavý remeň k. 288—295; prsné listy k. 380—410; horniacke futrienky: strednie k. 9·60—13·50, väčšie 13·50—14·00 metr. cent.

Spisy redakcii zaslané.

Noviny Malých, s mnohými obrázkami. Ročník I. č. 5. Dostať v knihtačiarňi Jána Bežu a spol. v Senici. Vychádzajú predbežne v neurčitej dobe. Jedno číslo stojí 4 halieri.

Od kolísky. Listy kmotrovi o tom, že deti treba zavčas vychovávať nábožensky. Najlepší dar pre mladých. Strán 115. Cena viazaného výtisku bola 35 kr., teraz 40 halierov. — Ostatnie po nej uvedené knižky dostať u Fr. Richarda Osvalda na Teplej (Lenge) p. pošta Belabánya (Hontmegye). Kto zná Osvaldove spisy pôvodne a preklady, ten milerád pohľadá tých pár krajciarov, aby si z nich čím viac obstaral mohol. Pre rodiny niet lepšieho čítania, jako tieto knižky.

«**Hospodárske Noviny**», časopis pre všetky odvetvia hospodárstva, domáci priemysel, remeslá a národné hospodárstvo. Vychodia mesačne raz, predplatná cena na rok 2 kor. Ročník II. č. 4. v Turčianskom Sv. Martine.

V dnešných časoch, kde vo všetkom veľké pokroky badáme, aj hospodárstvo prinútené je použiť všetky výhody nového veku, preto, kto chce s lepším prospechom hospodáriť, musí rozmyšľať a kunštovať, a v tom najlepším radcom jeho budú «Hospodárske Noviny».

Čas, neodvyslý týždenník venovaný záujmom slovenského národu v Amerike. Ročník III. č. 6. Vychádza každý útorok. Predplatná cena 1 doll.

Ružencová knižička. Albána Stolza, myšlienky o zoltári (ruženci). S obrázkami. Strán 76. Cena bola 15 kr., teraz 16 halierov.

Hrsti príkladov. 220 príkladov zo života nábožného, veľmi poučných. Strán 131. Cena sošitého výtisku bola 30 kr., teraz 30 halierov; tvrdo viazanéhd 38 hal.

Na túto knižku zvláštne upozorňujeme. Na dary pre ľud a školákov lepšej nieta.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XII. číslo 4. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj *Babka* v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Veselá knižnica. Vydáva Augusti Paulovič. Humoristické prednášky. Dielu II. sošit 1. Str. 24. V Trnave. Tlačou a nákladom Adolfa Horovítza. 1900. Obsah: Jean Chamotte, predtým Jano Chomút. Kuplety od Anselma. Pieseň vandrovného. Jochadama. Chee sa ženit. Kto za mňa zatručli? — Snažne odporúčame.

«Az erdélyi gazdasági egyet könyvkiadó vállalata» vydal tlačou knihtačiarne Franklin-Társulat v Pešťbudíne nasledujúce slovenské spisy: **Domáca záhrada.** Napísal Gustáv Ritter. S obrázkami. Strán 55. Cena 80 halierov. —

O dojenej krave. Napísal Géza Hauer. Strán 30. Cena 60 hal. — **O oraní a sejbe.** Napísal Arpád Hensch. Strán 38. Cena 50 hal. — **Pestovanie a zužitkovanie vrby košíkárskej.** Napísal Franc Marc. Str. 30. Cena 50 hal. — **O dochovávaní teliec.** Rozpráva Gazda Rozumec. Sdeluje Bela Tormay. Str. 31. Cena 50 hal. Vrele odporúčame.

Litanie loreťanské. Výklad litaní. Krásne vystavená knižočka s obrázkom. Strán 52. Cena bola 26 kr., teraz 26 halierov.

Katolícke Hlasy:

Č. V. Či je Martin Luther spoľahlivý sprievodca do neba? Strán 67. Cena bola 12 kr., teraz len 16 hal.

Č. VII. Kto je Ježiš Kristus? Str. 19. Cena 4 hal.

Srdce k Bohu. Katolícka modlitebná, poučná a spevácka knižka. Dľa P. Aug. Lehmkuhla S. J. a iných najlepších a najnovších prameňov spísal a pobožnému a pracovitému ľudu svojmu podáva Martin Kollár, farár v Nádaši, redaktor «Katolíckých Novín». So schválením najdôst. Ordinariatu arcibiskupského v Ostrihome. Na oslavu Spasiteľa Ježiša Krista koncom 19 a začiatkom 20. stoletia svojím nákladom vydáva Spolok Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. 1899. Tlačou «Austrie» Franca Dolla vo Viedni. Str. 571. Cena neviaz. výt. 1 koruna 20 hal., viaz. výt. v plátne 2 koruny, viaz. v koži so zlatorezom 2 kor. 50 hal., v chagr. so zlatorezom 3 kor. a so spinkou 3 kor. 20 hal. Titulný obraz: Sv. Rodina.

Časopis museálnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník III. číslo 2. V Turčianskom Sv. Martine.

Mariacella v Stýrsku. Opísali Frant. V. Sasinek a Rupert Rehák. Vydal Martin Kollár, farár v Nádaši a Redaktor «Katol. Novín» v Trnave. Tlačou Adolfa Horovitzu. Cena 20 halierov.

Príateľ Domoviny. Ročník XVI. Svazek 5. a 6. Čerňohorec. Historický román. V predplatení 12 svazkov ročne 1 zl. 60. Jednotlivý svazok 16 kr. Tiskom Edv. Beauforta v Praze.

«**Príroda a život**», časopis s obsahom velice poučným a vzdelateľným vychádza na Král. Vinohradoch, korunná trieda 880. Práve vyšlo 3 a 4 číslo II. ročníka. Ročné predplatné obnáša len 1 zl. Žiadajte číslo zdarma na ukážku.

Odkazy redakcie.

J. V. v Jablonke. Dopis je dlhý. Keď bude možno, prepracujeme ho a uverejníme.

Kintobor Abivz v Budapešti. Vo štvrtok, piatok a sobotu o pol 2ej. Röck-Szilárd u. 19. č. 7. Bude nás návšteva vaša tešif. Na poslednu otázku odpovedáme: 6500.

Starý dopisovateľ v Rovnem. Až v budúcom čísle. Pozdrav!

J. H. v Prešporku. Listovne odpovieme. Nebudete nič platiť za radu.

Vp. J. O. v B. Vybavíme.

P. M. v Smoleniciach. Adressa je takto: Redakcii «Príroda a život» — Kráľovské Vinohrady, Korunná trieda 880. v Čechách (Csehország.)

St. Dr. v M. L. Srdečná vďaka za správu ale až v budúcom čísle môže byť uverejnená.

J. Straka. Uverejníme v budúcom. Chyba je že nám poštu až razom odovzdávajú.

Starý Hauzir v Königsbergu. Prepracujeme. Treba sa chrániť napádať ostro.

Hlinické dievča. Prečo ste neudali meno vaše? Ináč o sobášoch a neverných mládencoch alebo pannách písať mnoho nemôžeme; máme vážnejšie veci.

Vp. J. H. Uverejníme ako si žiadate. Teraz sme už nemohli.

Strečok Michal v Mostenici. Či žiadate dopis pod menom vlastným uverejníme. Prosíme za odpoveď.

Ján Madžo vo Vrbovom. V budúcom čísle bude to v chýrniku i s podpisom. Za zprávu vďaka! Srdečný pozdrav všetkým kresťanským Bratom. Chlapci: svoj k svojmu!

III. Radhosť v Prahe. Dľa poslanej nám osnovy dáme do verejnosti.

Dopisovateľ z Nagy-Útesu. Nepodpísal ste sa, preto vám dopis neuverejníme. Idte s ponosom cirkevnej vrchnosti.

Martin Sz. v Honte. Omylno posielala expedícia. Chyba sa napraviť.

S. J. v Illadovke. «Srdce k Bohu» dostanete: u Spolku sv. Adalberta v Trnave (Nagy-Szombat). Píšte teda pod tou adresou.

M. Rebetišak v Jeruzaleme. Vaše zkušenosti vďačne uverejníme. Len píšete!

Vp. J. Sz. v N. Víťame vás zo srdca. Zdokonalujte sa! Také sily sú nám potrebné. Salve!

Oznamy

pre naše noviny výlučne

len vydavateľstvo

KREŠŤAN-a

≡ prijíma. ≡

Uhlový dom je na odpredaj,

prípadne i na rátové zplácanie

s vysokým polposchodím; územie je veľmi súce pre dielnu, menovite pre remeselníkov motorov a transmissie potrebných. Obširnejšie podá vydavateľstvo pod menom «uhlový dom».

OZNAM.

Prepositury novomestkej patriace

==== **mlýny** ====

a síce v **Pobedíme**, v **Bašovciach** a dva v **Novom Meste n/Váhom** (nitrianska stolica) dajú sa do predaju. Jak by ale mlýny v **Pobedíme** a v **Bašovciach** odpredať sa nemohly, dajú sa len do **árendy**. Ti, ktorí skutočne vôľu majú mlýny odkúpiť, nech sa hlasia u pána

Ludvika Javorka==== **advokáta** ====v **Novom Meste n/Váhom**.**Do pozornosti****pánom roľníkom!**

Každoročne objednávate mnoho hospodárskych strojov, a to z väčšej čiastky od firiem, ktoré Slovákom a kresťanom nežijú. Stroje sú obyčajne z ďaleka, drahé a v mnohých pádoch plané.

Kto potrebuje a chce si objednať **dokonalé, solídne a trvácce hospodárske stroje**, — lebo prislovie je: čo je dobré, je i **lacné**, — nech sa obráti na nižepodpísaného a žiada si cenník jeho hospodárskych strojov. Tento sa mu dopošle zdarma a franko. Veď už i železničný dovoz z Bytče je lacnejší, nežli z Nemecka, z Rakúska alebo z Pešti.

Michael Treskoň,

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje
v Bytči (Nagy-Bittse).

Najväčšia dielňa na kosy!

Najväčšia dielňa na kosy!

Najväčšia dielňa sveta na kosy, vyznačená na mnohých vystavách jako aj na výstave lanskej v Londíne

==== so zlatým peniazom a čestným vysvedčením, je ====

Sohrová Sväto-Antonská fabrika na strieborno-ocel'ové kosy

Výstraha.

JOZEFA SOHRA v Somogy-Szill-e.

Fabrika **100 korún** vyplatí tomu, kto vie preukázať «Sohr Sväto-Antonskú» kosu z daktorej inej fabriky, **200 korún** vyplatí tomu, kto zpomedzi **100 «Sohr Sväto-Antonských»** vie preukázať päť zlých kos.

Kto úplne spol'ahlivú dobrú kosu chce si zadovážiť, ten dotiaľ od nikoho nech si neobjedná kosu, kým si od vyšspomenutej chýrečnej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý ona hockomu na žiadosť **darom a vyplatene** zašle. Fabrika garantuje v každom ohľade za svoje dôrobky, a nezodpovedajúce kosy budú s ochotou premenené. Pri objednávke 5 kusov poštové trovy platí fabrika, pri 10 kusoch okrem poštových trov, ešte aj jednu kosu zdarma pridá. — **Shromažditel'om výhody!** — Viac tisíc poďakujúcich listov a dostatočných objednávok nachodí sa k opozreniu.

Ceny Sv. Antonskej kosy sú:

65	70	75	80	85	90	95	100 cm. dlhé
—,95	1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30 zl.

Amergausky brúsiaci kameň pre kosu najlepši.
1 kus 50 hal. 10 kusov 4 kor.

„**Triumph**“ Strieborna-ocelové náčinie ku nakutiu.
Kladivko a penka 1 kor. 70 hal.

☞ Každý nech si žiada cenník na dopisnici. ☞

Dvojnásobne elektromagnetický kríž a či hviezda

R. B. N. 86968
uzdravuje a roz-
veseľuje, za čo
dobré stojíme,
pri lámke, zá-
duchu, bezsni-
bľadosti, migréne klopaniu srdca, boľeniu hlavy.
opilepsii, závratu a iných chorobách nervov,
I 20-ročné choroby boli už takým spôsobom
odstránené.

vosti, hučaniu
ucha, ischli,
zlom slychu,
nervosite, ne-
chuti po jiedle,
boľeniu zubov,
boleniu zubov,
boleniu zubov,
boleniu zubov,

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme etené obecnstvo, že môj apparát nemá sa pomýliť s apparátom Voltu, ktorý na základe svojej neužitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetická hviezda a či kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, naspäť dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj apparát upotrebiť.

Malý apparát stojí 4 krun. ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparát 6 krun. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S doberkou alebo s vopredným poslaním peňazí rozposiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlast' a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,

Budapešť, V., Vadász-u. 42. M. Kálmán-u. na rohu.

Založená 1735.

*

Telefon 395.

**Mestská lekáreň k
ČIERNEMU ORLOVI**

Temešvár,

vnútorné mesto, námestie sv. Juraja

Adressa telegrammu: **Mestská lekáreň, Temešvár.**

Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným reumatickým chorobám, proti trhaniu, boľasti nervov, pichaniu, boľeniu zubov atď. Účinnosť je istý a chytrý, obvyčajne po 1—2 natrení. Nesčíselné vďakočinenie to dokazujú. Cena fľaše 2 koruny, cena fľaše na prábu 1 koruna.

Vodka na prsá a na plúca: Výt'ah z kolociera s vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekabáteným prostriedkom hojacím, uľavujúcim a soslňujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých plúcach, pri pľucovom hurute, pri zachripnutí atď. Veľa vďakočinení potvrduje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej fľašky 2 koruny, fľašky na prábu 1 koruna.

Krv čistiacie pilulky temešvárskej mestskej lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytro a prajne účinkuje bez toho, že by prameňom krčev bola, alebo aj v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuti po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatuľka 42 halierov, šesť škatuliek 2 koruny, 10 halierov.

Tieto vyprobované a za výborné uznané prostriedky dostať jedine v temešvárskej mestskej lekární, a len vtedy sú opravdivé sú-li obdarené obrannou známkou a podpisom. A preto varujeme sa falšovaných a napodobňovaných falošných vecí.

Posielame s doberkou, alebo predbežným poslaním summy (i s pričinením 32 halierov na balikovanie a poštové útraty) Objednané vyše 10 korún franco.

Moje srdco také a tvoje je také?

Druhé vydanie. ✦ Cena 8 halierov.

Toto utešené dielo vydala

„TLAČIAREN SV. GERHARDA“.

Vrele ho odporúčame ľudu.

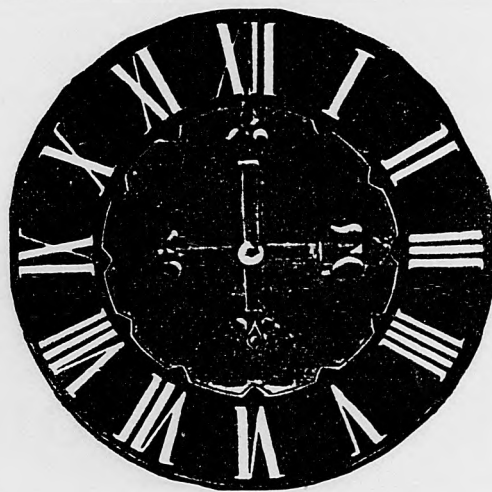
Katolicke knihkupectvo.

Správa kat. umeleckého ústavu Sv. Gerharda otvorila

obchod katolíckych kníh.

Tento katolícky obchod zamýšľa sústredniť tak uhorské, ako aj cudzozemské diela katolíckeho spisovateľstva, na sklade má maďarské, nemecké a slovenské modliace knižky a iné náboženské diela.

Umelecký ústav Sv. Gerharda má svoju tlačiareň a vlastné spisovateľstvo (Budapešť, VIII., Práter-u. 44.).

Mám česť v známosť doniesť,
že vážové hodiny vlastnoručne shotovujem.

Látka kovová najlepšia, stroj výborný, najnovší, chod správny: následkom čoho ja za jejich trvácnosť čo najďalej dobre stáť a ručiť môžem. Hodiny tieto vážové aj pod naťahovaním riadne idú, od vetra a prachu sú sklenenou škrýňou chránené. Vnútri nachodí sa pokazovacia tabuľka, ktorá správny chod hodín kontroluje a ten istý čas dnu vo váži ukazuje, ako i z vonku hodinové ruky.

Moje hodiny bez všetkej fabričnej práce výlučne sám hotujem a na patričné miesto dovážam.

Krom nových vážových hodín aj akékoľvek naprávanie za ľavnú cenu a pri úplnej garancii podujímam.

V Baňskej-Bystrici, roku 1899.

Michael Stollmann, hodinár.